

Hrana kao geopolitičko i strateško pitanje:

Što donosi Zeleni plan Europske unije za održivu proizvodnju hrane i kakve su njegove implikacije na poljoprivrednu politiku EU?

Svjetski dan poduzetnika

Budva, Crna Gora 16. – 19. listopada 2024.

Zvezdana Blažić, Geja Savjetovanje d.o.o. Zagreb

Agribusiness savjetnik

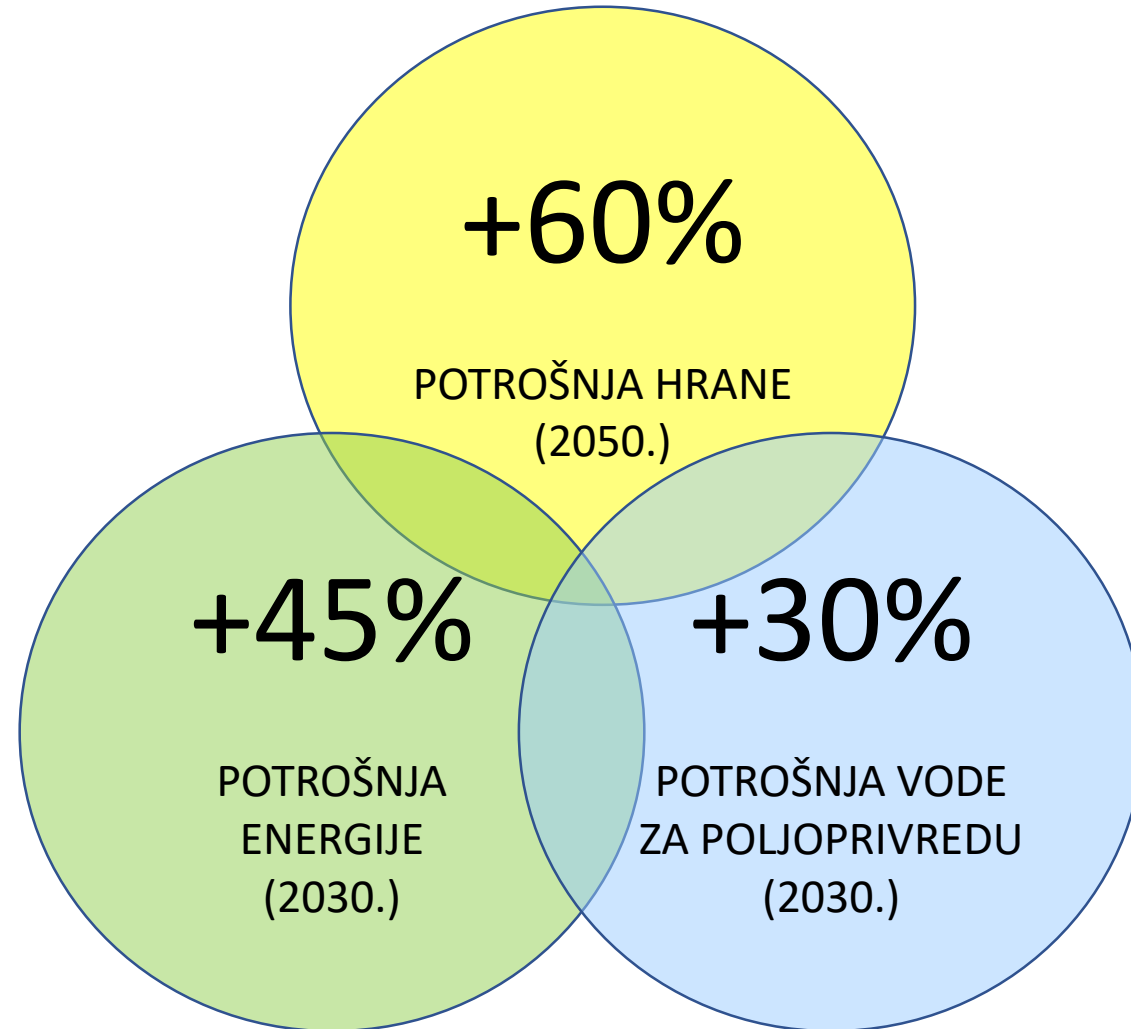
GLOBALNI TRENDovi KOJI UTJEČU NA PROIZVODNju HRANE

IZAZOV GLOBALNIH PROMJENA

NAJVEĆI GLOBALNI IZAZOVI koji utječu na ODRŽIVE PREHRAMBENE SUSTAVE i stvaraju prehrambene krize

---

- Sukobi
- Ekonomski šokovi
- Klimatski ekstremi
- Promjene u cijenama poljoprivrednih outputa, posebno gnojiva, zajedno stvaraju prehrambenu krizu neviđenih razmjera.

Čak 828 milijuna ljudi je izloženo kontinuiranom strahu od gladi.

GLOBALNI IZAZOVI

- Prodaja hrane ima stabilan rast (globalno 3% - Europa 0,3%, Azija 4,9%)
- Volatilitnost cijena hrane i dalje vrlo visoka iako je nešto stabilnije nego prethodnih godina
- 1 ha poljoprivrednog zemljišta danas hrani 5 osoba, a 1960. je hranio 2 osobe
- Klimatski ekstremi i sve veći pritisak na prirodne resurse
- Sve oštriji zahtjevi za reguliranje slijedivosti hrane, sigurnost, kvaliteta
- Hrana može postati suvremeno oružje

GLOBALNI IZAZOVI ZA POLJOPRIVREDU I PREHRAMBENU INDUSTRIJU

- Poljoprivreda i food industry moraju hraniti rastući svijet s manje zemlje i u teškim vremenskim uvjetima, smanjujući utjecaj na okoliš
- Geopolitičke napetosti i inflacija pogoršavaju izazove
- Nedostatak radne snage
- Sigurnosna pitanja (kibernetičko područje i zdravstvena ispravnost)
- Lideri u cijelom lancu vrijednosti moraju snažno i brzo reagirati zadržavajući dugoročni pogled na ulaganje usmjeren prema produktivnosti, inovativnosti i održivosti
- Nova zakonska regulativa za poboljšanje sljedivosti i transparentnosti hrane
- Digitalizacija i umjetna inteligencija
- Optimiziranje AI u svim poslovnim funkcijama se može znatno poboljšati performanse i pomoći u održavanju konkurentske prednosti

PROIZVODNJA HRANE 21. st. – Svijet radikalne neizvjesnosti

Krhki prehrambeni sustavi - Geopolitička nestabilnost i izazovni makroekonomski uvjeti ugrozili su trenutnu razinu globalizacije, prisiljavajući sve više zemalja da se usredotoče na jačanje strateških industrija poput hrane i poljoprivrede.

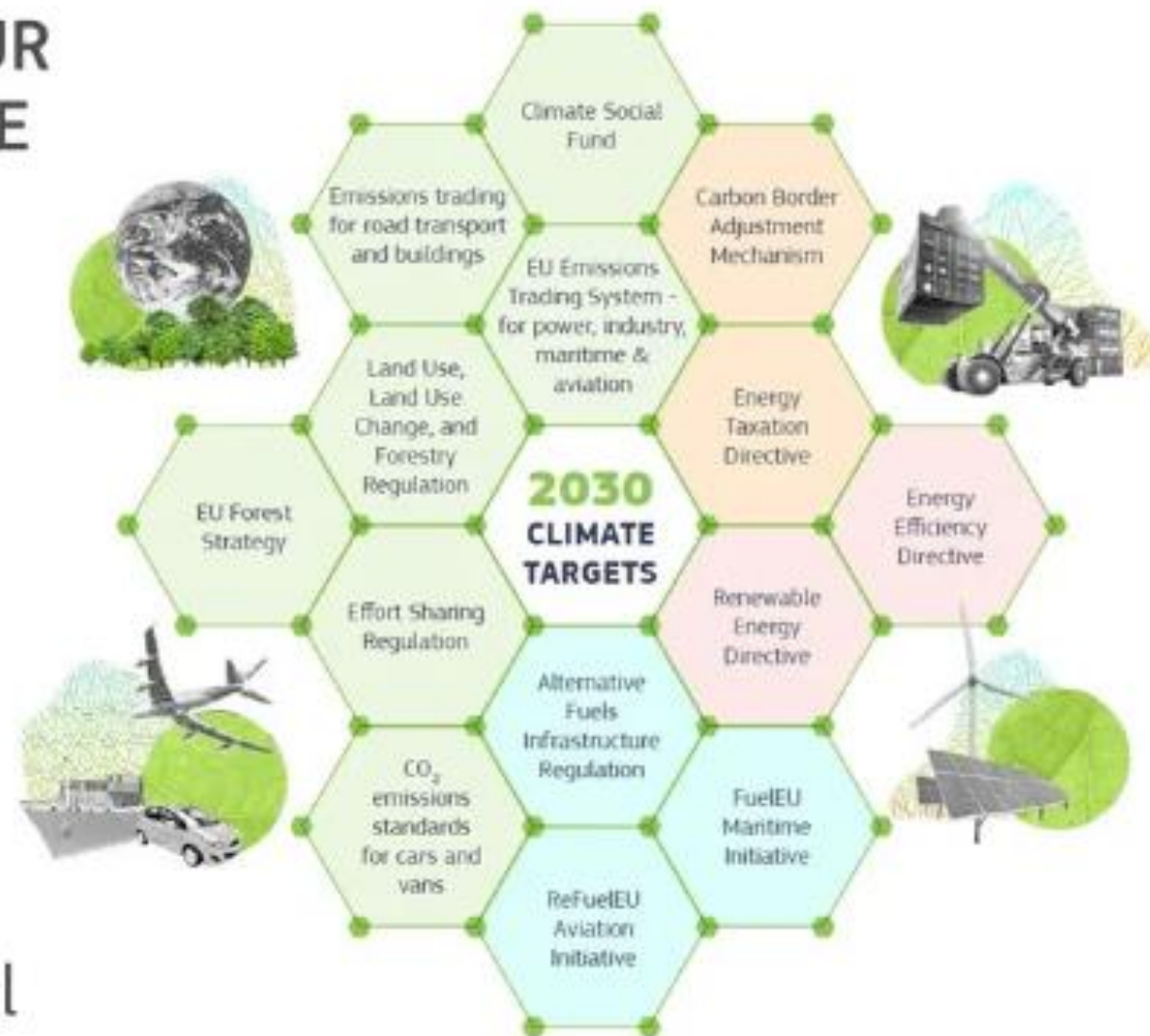
- Očekuje se pad prinosa kao posljedica klimatskih promjena i gubitka bioraznolikosti
- Porast cijena hrane
- Proizvodnja hrane je neefikasna
- Proizvodnja hrane uvjetuje 70% potrošnje svjetskih zaliha vode
- Kako prehraniti rastuće svjetsko stanovništvo uz manje korištenje resursa (10 milijardi stanovnika do 2050. godine)?
- Istraživanja i razvoj, nove tehnologije, digitalizacija, precizna poljoprivreda, robotika, zelena politika
- Regenerativna poljoprivreda, čiji je **cilj poboljšati zdravlje tla i povećati bioraznolikost na farmama**

ODGOVOR EU NA KLIMATSKE PROMJENE

EUROPEAN GREEN DEAL

REACHING OUR 2030 CLIMATE TARGETS

#EUGreenDeal

ZELENI PLAN

Učiniti ekonomiju
Europske unije
**održivom i
smanjiti emisije
stakleničkih
plinova za 55% do
2030. godine u
odnosu na 1990.
godinu
(„Fit for 55“)**

**Europa –
prvi klimatski
neutralan
kontinent do 2050.
godine**

Resursi za oporavak
iz fonda
NextGenerationEU
od **750 milijardi
eura uvjetovani su
njihovim
korištenjem na
održiv način za
promicanje zaštite
okoliša uz
društveni i
ekonomski razvoj**

**Za zelenu
tranziciju izdvojit
će se najmanje
37% sredstava
višegodišnjeg
proračuna
Europske unije za
razdoblje od 2021.
do 2027. godine**

Uredba za
raspodjelu tereta –
među državama
članicama –
smanjenje emisija iz
prometa, grijanja
zgrada,
poljoprivrede,
gospodarenje
otpadom od 10% do
50% u odnosu na
emisije iz 2005.
godine

**Cilj za Republiku
Hrvatsku – 16,7%**

ZELENI PLAN U POLJOPRIVREDI

Poljoprivreda je odgovorna za 10,3% emisija stakleničkih plinova u Europskoj uniji, od kojih gotovo 70% potječe iz sektora životinja

68% ukupnog poljoprivrednog zemljišta koristi se za uzgoj životinja

Strategija „Od polja do stola“ za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav

Uredbe o korištenju zemljišta, šumarstvu i poljoprivredi

Strategija za bioraznolikost do 2030. godine

ZAHTJEVI STRATEGIJE OD POLJA DO STOLA

Glavni poljoprivredni ciljevi Zelenog plana definirani su kao sljedeća tehnička ograničenja proizvodnje i ciljane vrijednosti:

- 1 Smanjenje upotrebe mineralnih gnojiva za 20%
- 2 Smanjenje uporabe pesticida za 50%
- 3 Smanjenje gubitka hranjivih tvari za 50% - veliki izvor onečišćenja zraka, tla i voda i utjecaja na klimu je višak hranjivih tvari u okolišu (posebno dušika i fosfora), koji nastaje zbog pretjerane upotrebe hranjivih tvari i činjenice da biljke ne apsorbiraju sve hranjive tvari koje se upotrebljavaju u poljoprivredi
- 4 Udio krajobraznih obilježja visoke raznolikosti od najmanje 10%
- 5 Udio organskog uzgoja od najmanje 25%

ZELENI CILJEVI ZPP-a

Važan dio arhitekture Zajedničke poljoprivredne politike je i briga za okoliš i prirodu

UVODE SE:

1

Uvjetovanost predstavlja minimum zadaća koje poljoprivrednici moraju ispuniti kako bi mogli primati potpore u obliku izravnih plaćanja

2

Dobrovoljne eko-scheme, koje će biti uključene u nacionalne strateške planove, a koje bi trebale bi podupirati ne samo praksu koja je korisna za okoliš i klimu, već i dobrobit životinja

3

Najmanje 30% proračuna za ruralni razvoj namijeniti svim vrstama mjera vezanih za okoliš i klimu

4

Minimalno 25% proračuna izravnih plaćanja dodijeli za eko-scheme

Zakon o hrani EU daje prioritet javnom zdravlju, što ima utjecaj na trgovinu, ali povećava povjerenje potrošača

Regulativa o regionalnoj slijedivosti

- Opća regulativa o hrani Europske unije predstavlja sveobuhvatan okvir koji osigurava sigurnost hrane u svim zemljama članicama EU.
- Propisuje strogu slijedivost hrane i stočne hrane u svim fazama proizvodnje i distribucije, omogućujući odgovornost i kontrolu nad cijelim lancem opskrbe hranom.
- Regulativa također provodi usklađene sigurnosne standarde u zemljama članicama EU, olakšavajući nesmetano funkcioniranje jedinstvenog tržišta, dok postavlja stroge uvjete za uvoz koji su u skladu s ciljevima sigurnosti hrane EU.

Sljedivost: Europa

Ključni čimbenici

- Rastuće zabrinutosti oko sigurnosti i utjecaja poljoprivrednih inputa, poput pesticida i gnojiva, u lancu opskrbe hranom.
- Potreba za povećanom transparentnošću i nadzorom kako bi se upravljalo složenošću cijelog lanca opskrbe hranom, s tragovima koji sežu do razine farmi.
- Hitnost odgovora na nove rizike i rasprave oko korištenja i kontrole GMO-a u proizvodnji usjeva. Imperativ vraćanja i održavanja povjerenja javnosti u sektor poljoprivrede nakon razarajućih kriznih situacija s hranom 1990-ih, osobito nakon BSE-a (bolest kravljeg ludila).

Utjecaj na proizvođače

- Europski proizvođači koji se pridržavaju sveobuhvatnih propisa o sigurnosti hrane mogu steći povjerenje potrošača, što dovodi do povećanih tržišnih prilika, kako na lokalnoj, tako i na međunarodnoj razini.
- Proizvođači će snositi troškove održavanja slijedivosti, što može predstavljati izazov za manje tvrtke ili individualne poljoprivrednike te bi također moglo rezultirati višim cijenama proizvoda.
- Proaktivan pristup EU-a prema novim rizicima, poput onih koje potencijalno predstavljaju genetski modificirani organizmi (GMO) ili nove hrane, može ograničiti vrste proizvoda koje proizvođači mogu prodavati.

Utjecaj na uvoz i izvoz

- Stroge regulative EU-a o GMO-u ograničile su ulazak određenih usjeva u regiju, što utječe na zemlje poput SAD-a i Kanade, koje su veliki uzgajivači i izvoznici GMO usjeva.
- Usklađene regulative među zemljama članicama EU olakšale su trgovinu unutar regije i poštanski zlatni standard kojem teže zemlje izvan EU.
- Izvoznici u EU, posebno iz zemalja u razvoju, morali su značajno unaprijediti svoje mjere sigurnosti hrane kako bi se uskladili s Općom regulativom o hrani, što je dovelo do poboljšanja standarda sigurnosti, kao i povećanja troškova u tim zemljama.

ODGOVORI NA GLOBALNE IZAZOVE

ODGOVORI NA GLOBALNE IZAZOVE

- Modeli potrošnje i proizvodnje sve su više usmjereni na održivost
- Alternativni proteini – zamjena životinjskih proteina biljnima – Generacija Z i milenijalci su generacije koje su najviše zainteresirane za vegetarijanske, veganske i osviještene opcije prehrane
- Kruženje hrane – smanjenje gubitaka hrane i otpada u cijelom lancu – „Smanji, ponovno upotrijebi, reciklira”
- Laboratorijski uzgojeno meso – do 2030. globalna industrija vrijedna 25 milijardi dolara
- Agritech industrija – rast za 500 milijardi dolara do kraja desetljeća
- FoodTech ima za cilj planet učini održivijim – Kultivirano meso, hibridna hrana, mlijeko bez krava ili med bez pčela

ODGOVORI EUROPSKIH TVRTKI NA GLOBALNE IZAZOVE

RESILIENCE*

- Restrukturiranje bilance stvaranjem nove strukture kapitala
- Rekonfiguriranje opskrbnog lanca – Smanjenje visokorizičnih dobavljača
- Dekarbonizacija osnovne imovine ugradnjom ESG-a u lanac vrijednosti – Smanjenje kapitalnih i operativnih troškova
- Smanjenje rizika i zaštita kritičnih podataka kao dio prijelaza na naprednu analitiku u cijelom opskrbnom lancu
- Planiranje scenarija sljedeće generacije - Uključujući geografsku diverzifikaciju kako bi se ublažili rizici od prevelikog oslanjanja na pojedinačne proizvodne lokacije
- Predviđanje budućnosti uz pomoć AI i pristup analizi velikog broja podataka

*Otpornost je sposobnost ne samo brzog oporavka od krize, već i boljeg oporavka – pa čak i napredovanja

HVALA NA PAŽNJI!

zvjezdana.blazic@gmail.com